TUGAS BAHASA JAWA 11/08/2026
SUGIANTO
KELAS 11

1. Teks Tanggap (Pengertian, Ciri, Struktur, lan Tujuan)

- **Teks tanggap yaiku teks sing isine panemu, komentar, utawa pambiji marang sawijining kedadeyan, karya, utawa masalah.**
- **Ciri-cirine yaiku nggunakake alasan sing logis, nduweni sipat objektif, lan nggunakake basa sing cetha.**
- **Struktur teks tanggap kaperang dadi telu, yaiku konteks (pangenalan masalah), deskripsi (rincian tanggapan), lan penegasan ulang (kesimpulan).**
- **Tujuane yaiku kanggo menehi masukan, apresiasi, utawa kritik sing mbangun marang sawijining prekara.**

2. Bedane Teks Tanggap Deskriptif lan Kritis

- **Teks tanggap deskriptif fokus nggambarake kahanan utawa obyek kanthi rinci lan apa anane tanpa akeh menehi pambiji pribadi.**
- **teks tanggap kritis luwih fokus marang analisis, evaluasi, lan pambiji adhedhasar fakta sarta alasan sing kuat. Ing teks deskriptif, pamaca diajak supaya bisa ngrasakake utawa nggambarake obyek sing dibahas. Dene ing teks kritis, pamaca diajak supaya mikir kanthi jero lan nduweni pandangan anyar bab masalah kasebut.**

3. Teks Tanggap Cendhak: Kebijakan Sekolah

- **Kebijakan anyar babagan larangan nggawa HP ing sekolah nduweni pengaruh gedhe marang para siswa. Kawicaksan iki becik banget amarga bisa njaga konsentrasi para siswa supaya luwih fokus nalika pelajaran ing kelas. Nanging, ing jaman digital saiki, HP uga dibutuhake kanggo nggoleki informasi lan materi pembelajaran. Luwih becik sekolah ngatur panggunaane HP tinimbang nglarang babar pisan, umpamane mung dicandhak nalika jam wulangan tartamtu.**

4. Pengertian Teks Kritik lan Esai sarta Bedane

- **Teks kritik yaiku wacana sing isine pambiji, analisis, lan pertimbangan becik ala marang sawijining karya sastra utawa seni. Dene esai yaiku karangan cekak sing ngandharake panemu utawa sudut pandang pribadi panulis babagan sawijining topik umum.**
- **Bedane, teks kritik luwih objektif lan kudu adhedhasar teori utawa standar karya sastra sing jelas. Semono uga esai luwih subyektif lan luwih bebas amarga nggambarake pemikirane panulis dhewe.**

5. Unsur-unsur ing Teks Kritik Sastra

- **Unsur-unsur ing teks kritik sastra iku kalebu identitas karya sing dikritik, kayata judhul, pengarang, lan penerbit. Saliyane iku, ana sinopsis utawa ringkesan isi karya minangka gambaran umum marang pamaca. Unsur penting liyane yaiku analisis marang unsur intrinsik lan ekstrinsik karya kasebut. Pungkasan, ana evaluasi utawa pambiji bab kaluwihan lan kekurangane karya sing disertai alasan logis.**

6. Teks Esai: "Peran Pemuda dalam Melestarikan Budaya Jawa"

- **Pemuda nduweni peran sing kacida pentinge minangka generasi penerus bangsa ing njaga lan nguri-uri budaya Jawa. Ing jaman modern saiki, akeh kebudayaan Jawa sing wis wiwit dilestarekake lumantar teknologi digital dening para pemuda. Pemuda bisa ngenalake aksara Jawa, seni wayang, utawa gamelan lumantar media sosial kayata TikTok lan Instagram. Kanthi kreativitas kasebut, budaya Jawa bakal tetep eksis lan ora bakal punah ditelan jaman.**

7. Novel (Pengertian, Unsur Intrinsik, lan Ekstrinsik)

- **Novel yaiku karya sastra fiksi wujud prosa dawa sing nyritakake paraga utama kanthi kompleks lan kebak konflik.**
- **Unsur intrinsik novel kalebu tema, alur, paraga lan watak, latar, sudut pandang, lan amanat.**
- **Dene unsur ekstrinsik yaiku latar belakang panulis, nilai-nilai sosial budaya, lan kahanan masyarakat nalika novel ditulis. Kabeh unsur iki bebarengan ngrakit novel supaya dadi cerita sing urip lan nduweni makna.**

8. Bedane Tema, Alur, lan Amanat ing Novel

- **Tema yaiku gagasan pokok utawa ide dasar sing dadi landhesane kabeh isi crita ing novel.**
- **Alur yaiku urut-urutan kedadeyan utawa jalane crita saka wiwitan nganti pungkasan.**
- **Dene amanat yaiku piwulang moral utawa pesen becik sing kepengin disampikake panulis marang pamaca. Katelu unsur iki nduweni fungsi sing beda nanging padha-padha nguatake struktur cerita.**

9. Ringkesan Isi Novel Jawa lan Piwulange

- **Novel "Kumandhanging Katresnan" nyritakake bab perjuangan lan kesetiaan katresnan ing antarane paraga utama senajan ngadhepi macem-macem godha. Paraga utama tetep nyekel teguh janji lan prinsip urip senajan akeh alangan saka kulawarga lan lingkungan. Piwulang sing bisa dijupuk yaiku wigatine rasa setya, kejujuran, lan kesabaran nalika ngadhepi tes panguripan. Saliyane iku, kita diajari supaya tansah ngurmati wong tuwa ing saben keputusan sing dijupuk.**

10. Drama (Pengertian, Jinis, lan Unsur)

- **Drama yaiku karya sastra sing digambarake lumantar dialog lan tingkah laku paraga ing panggung.**
- **Jinis-jinis drama bisa kaperang dadi tragedi, komedi, drama komedi, lan opera.**
- **Unsur-unsur drama kalebu naskah/dialog, paraga (pemain), panggung, sutradara, lan penonton. Kabeh unsur kasebut kudu nyawiji supaya pagelaran drama bisa lumaku kanthi apik lan ngresemake.**

11. Bedane Drama Tradisional lan Drama Modern

- **Drama tradisional umume ora nggunakake naskah baku lan luwih ngutamakake improvisasi saka para pemaine. Ciri liyane yaiku critane asring njupuk saka dongeng, babad, utawa cerita rakyat kayata ketoprak lan ludruk.**
- **Dene drama modern nggunakake naskah sing wis disusun kanthi rinci lan kaikat dening aturan sutradara. Saliyane iku, tema drama modern luwih maneka warna lan nggambarake panguripan masyarakat jaman saiki.**

12. Sinopsis Drama Cendhak: Pertemanan ing Sekolah

- **Budi lan Andi yaiku rong sahabat sing tansah bebarengan ing sekolah lan padha tetulung yen ana kesulitan. Sawijining dina, dumadi salah paham amarga ana kabar bohong sing disebarake dening kancane liyane. Budi rumangsa kuciwa, nanging Andi milih ngajak Budi guneman kanthi adhem lan jujur kanggo ngrampungi masalah. Pungkasane, salah paham kasebut bisa dibenerake lan prapancakan (pertemanan) wong loro iku dadi saya raket.**

13. Artikel (Pengertian, Jinis, lan Ciri-ciri)

- **Artikel yaiku karangan non-fiksi sing ngemot informasi, fakta, utawa opining panulis babagan sawijining topik tartamtu.**
- **Jinis-jinis artikel kalebu artikel narasi, deskripsi, eksposisi, argumentasi, lan persuasi.**
- **Ciri-ciri artikel yaiku isine adhedhasar fakta, ditulisi kanthi cetha, sarta nduweni struktur sing sistematis. Artikel nduweni tujuan kanggo menehi wawasan utawa informasi anyar marang para pamaca.**

14. Struktur Artikel Miturut Kaidah Basa Jawa

- **Struktur artikel sing bener kaperang dadi telung bagian utama sing runtut. Bagian kapisan yaiku judul lan pambuka (orientasi/isi gagasan utama) sing ngenalake topik. Bagian kapindho yaiku isi utawa penalaran sing ngandharake fakta, argumen, lan rincian informasi. Bagian pungkasan yaiku penutup utawa dudutan sing ngemot ringkesan lan sarane panulis.**

15. Artikel: "Pentinge Nguri-uri Aksara Jawa"

- **Aksara Jawa minangka salah sawijining warisan budaya luhur sing nduweni nilai sejarah lan filosofis sing dhuwur. Nanging ing jaman modern saiki,**

panggunaan Aksara Jawa saya suwe saya suda amarga kedesek teknologi manca. Mula saka iku, nguri-uri Aksara Jawa wigati banget supaya identitas lan kebudayaan Jawa ora ilang. Kita bisa melestarekake lumantar wulangan ing sekolah lan nggunakake media digital kanggo aplikasi Aksara Jawa.

16. Piwulang saka Crita Wayang "Bima Suci"

- **Crita wayang "Bima Suci" menehi piwulang babagan tekad sing kuat lan kasetyan ing nggoleki jati diri sarta ilmu sejati. Bima nuduhake rasa bekti lan manut marang gurune (Resi Durna) senajan kudu ngadhepi bebaya pati ing samudra. Piwulang liyane yaiku pentinge ngendaleni hawa nepsu supaya bisa nggayuh ketenangan batin lan kaseduluran karo Gusti. Kitapun diajari supaya ora gampang nyerah nalika ngadhepi pacoban urip demi nggayuh tujuan sing luhur.**

17. Fungsi Basa Krama Inggil ing Pagelaran Drama

- **Basa krama inggil ing pagelaran drama nduweni fungsi utama kanggo nuduhake rasa ngurmati antarparaga. Panggunaan basa iki biasane digunakake dening paraga sing luwih mudha marang paraga sing luwih tuwa utawa wong sing nduweni kedudukan dhuwur. Saliyane iku, krama inggil nyiptakake swasana sing sopan, santun, lan ngukuhake unggah-ungguh basa Jawa. Iki uga dadi sarana pendhidhikan karakter kanggo para penonton drama.**

18. Carane Nganalisis Karya Sastra Jawa sing Bener

- **Nganalisis karya sastra Jawa kudu diwiwiti kanthi moco karya kasebut kanthi tliti lan jero. Kaping pindho, kita kudu mahami unsur intrinsik kayata tema, paraga, alur, lan basa sing digunakake. Kaping telu, kita mriksa unsur ekstrinsik lan nilai-nilai luhur (moral, budaya, agama) ing njerone cerita. Pungkasane, asil analisis disusun kanthi runtut lan disertai bukti panyengkuyung saka teks kasebut.**

19. Pengaruh Media Sosial Marang Perkembangan Sastra Jawa Saiki

- **Media sosial nduweni pengaruh sing positif sarta tantangan anyar marang perkembangan sastra Jawa saiki. Media sosial kayata Instagram lan YouTube nggampangake para sastrawan ngedum geguritan, cerkak, lan karya sastra Jawa marang generasi mudha. Ananging, ana tantangan amarga basane asring campur lan ora manut kaidah unggah-ungguh sing bener. Mula, media sosial kudu dimanfaatake kanthi wicaksana kanggo ngrembakake sastra Jawa.**

20. Pentinge Siswa SMA Bisa Nulis Teks Tanggap sing Kritis

- **Kemampuan nulis teks tanggap sing kritis penting banget kanggo para siswa SMA ing jaman saiki. Bab iki bisa nglatih para siswa supaya mikir nalar, objektif, lan mawas dhiri nalika ngadhepi informasi utawa masalah. Saliyane iku, nulis tanggap kritis ngembangake katrampilan ngandharake argumen**

kanthi sopan lan adhedhasar fakta. Kanthi katrampilan iki, siswa ora gampang termakan berita bohong (hoaks) lan bisa dadi generasi sing cerdas.